CZU:821.135.1-1(478).09
https://doi.org/10.52505/lecturi.2023.06.24

SIMBOLURI ŞI MODALITĂŢI ARTISTICE DE REÎNTOARCERE ÎN COPILĂRIE LA GRIGORE VIERU

Cristian SERDEŞNIUC
Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8522-2523

Rezumat. *Grigore Vieru este, în primul rând, un poet al copiilor, pentru că prin intermediul lor se reîntoarce, sub semnul imaginarului, în universul pierdut al copilăriei sale. Reîntoarcerea metafizică în trecutul îndepărtat înseamnă revenirea la tradiţie şi la izvoarele autohtone. Ajuns în universul candorilor, poetul e mişcat în totalitate de reîntâlnirea cu ţărmurile primordiilor, de contactul cu chipul matern, de revenirea în cadrul hotarelor băştinaşe. Căutarea insistentă a copilăriei, la Vieru, înseamnă nu altceva decât „căutarea de sine”. Sub semnul reveriilor şi al rememorării, poetul reproiectează artistic un univers al reîntregirii cu locurile paternale care i-au marcat pe deplin fiinţa. Imaginea trecutului este sugerată estetic prin expresii revelatoare, poezia viereană identificându-se cu o confesiune lipsită de artificial şi miniaturi inerte. Transpus în ipostaza unui copil, poetul coboară în adâncul fiinţei sale pentru a sacraliza universalitatea şi pentru a (re) chema omul (post)modern spre perpetuarea valorilor moral-spirituale.*

Cuvinte-cheie: *poezie viereană, copil, copilărie, reîntoarcere în trecut, amintire, univers rural.*

Symbols and Artistic Ways of Coming Back into Childhood to Grigore Vieru

Abstract. *First of all, Grigore Vieru is a children`s poet because, under the sign of imagination, he returns through intermedia of them to the lost universe of childhood. The metaphysic return to the distant past means the revenue to the traditions and inland isolation. Being reached to the innocent universe, the poet is totally moved to primordial places by the contact with the mother`s image and the returning to the frame of the native borders. The insistent looking for childhood, by Vieru means nothing but ``looking for himself``. Through the sing of reflection and reminding, the poet redesigned in an artistic way the whole universe of native places which fully marked for him a living creature. The image of the past is suggested esthetically by revealing expression, and the rhymes of Vieru are identified as a confession with the lack of artificial and inner miniature. Being transposed in the hypostasis of a child, the poet gets down in the deep creature of himself to sanctify the universality and for calling the modern man through the perpetuation of spiritual and moral values.*

Keywords: *rhymes of Vieru, child, childhood, return to the past, memory, rural universe.*

Poezia lui Grigore Vieru demonstrează neîndoielnic inițierea excentrică într-un proces continuu de căutare a sensurilor primordiale. Valorificând un spectru larg de tematici pentru toate vârstele, poetul își găsește delectarea pe tărâmul ființelor mici, sub „zodia" copilăriei. Universul evocator al copilăriei îl ajută pe Vieru să cunoască cu minuțiozitate misterele inocenței, „reanimându-și" trăirile intense ale copilăriei spulberate în mod abrupt. Cucerit de aventurile copilărești, pe care le rememorează cu nostomanie amplificată, poetul e pătruns de o dorință mistuitoare de a se (re)întoarce în paradisul pierdut, pe tărâmul candorii. Poetizarea accentuată a copilăriei demonstrează apropierea excepțională a lui Vieru de granițele trecutului ireversibil. Cu cât Vieru „coboară" mai adânc în ființa cititorilor mici, cu atât poetul se vede mai aproape și pe „viu" de meleagurile natale: casa părintească, livada din ogradă, dealul, miriștea, pădurea, izvorul ș.a. Pentru poet, poezia pentru (și despre) copii este o adevărată „fisură" astrală prin intermediul căreia pătrunde dincolo de limitele temporale și spațiale, încercând să recupereze, filă cu filă, momente autobiografice care i-au marcat devenirea. Întâlnindu-se, sub semnul imaginarului, Poetul-Copil cu Copilul-Poet, în poezia sa are loc un proces metafizic de „reînnoire" lăuntrică: (re)întâlnirea cu chipul matern, revederea edenului rural, prigorirea năzuințelor arzătoare și imortalizarea trăirilor compensatoare.

Acest fenomen artistic, pe de o parte, iar pe de altă parte – socio-afectiv, propriu lui Vieru și specific poeților consacrați literaturii pentru copii, presupune căutarea perfecțiunii în individualitatea copilărească. În viziunea Mariei Montessori, copiii sunt niște acumulatori de puteri ascunse și comori tainice de forme desăvârșite pe care ochiul nu le poate descoperi (Montessori, 1991, p. 23). Grigore Vieru, în cazul nostru, nu doar evidențiază însușirile identitare ale ființei inocente, el caută să-i reeduce viziunea asupra realității și să-i formeze abilități de a gândi autonom. Pentru poet, în ființa copilului e tăinuită sacralitatea. Această trăsătură distinctivă ființelor neprihănite, „estompată" de adultul degradat de la valorile intangibile, trebuie păstrată intactă.

În speranța proteguirii ființelor caste, posedând (și) competențe de pedagog, ca un bun cunoscător al psihologiei copiilor, poetul creează o lume de „lumi" proprii gândirii juvenile, un univers al desfătării și al jocului fabulos – mediu care-l „tentează" pe cititorul mic spre fantezie continuă. Necuvântătoarele și fenomenele naturii sunt umanizate, natura apare în ipostază de conciliant, iar Răul este substituit de o adevărată utopie a candorii, jovialității și a mirajului îmbietor. Acest cadru mitologic este intersectat de cele două extremități ontologice: copilăria și maturitatea. Entitățile nu se intersectează decât sub semnul paranormalului. Despre aceste două „fețe" sau „epoci" ale vieții Montessori afirmă că una are menirea de a forma ființele și cealaltă, de a călăuzi ființele formate în lumea

externă (*ibidem*, p. 23). Dacă copilăria reprezintă vârsta ce se „alimentează" din ficțiune, imagini, aspirații și idealuri imense, maturitatea se manifestă ca o retroacțiune (feed-back), omul matur devenind ceea ce i s-a „implantat" de-a lungul dezvoltării sale raționale, sociale și psiho-afective în mediul unde s-a dezvoltat ca personalitate.

Recunoscând faptul că întoarcerea în trecutul distanțat este posibilă doar prin intermediul poeziilor pentru copii, în procesul său de creație, Grigore Vieru trăiește expansiv efectul amintirilor. Amintirile reprezintă călătorii astrale prin care poetul se întoarce într-un ciclu neîntrerupt la originile ființei sale, în copilărie. Tablourile artistice sugerate și poetizarea celor mai sensibile fire tematice demonstrează faptul că Vieru încearcă să-și „salveze" ori de câte ori poate copilăria, reproiectând-o într-o nouă configurație, păstrându-i doar substanța alegorică a tragismului autobiografic, care este indisolubil de copilăria colectivă a întregului neam. Reproiectarea amintirilor și adaptarea acestora la stările poetului definește poezia viereană ca o stare de reverie compensatoare. Teoreticianul Gicu Dan e de părere că visele nu sunt altceva decât o reflectare a tuturor trăirilor existente în corpul astral (Dan, 2002, p. 41). În viziunea sa, toate dorințele, pasiunile, poftele și plăcerile neîmplinite sunt elemente ale corpului astral, cu care el operează în lumea fizică, pentru că aici le poate îndeplini (*ibidem*, p. 41). Așadar, reflectarea insistentă a copilăriei în vis, la Vieru, nu este altceva decât o dorință insistentă de îndeplinire a pasiunii sale „febrile". Întorcându-se sub semnul reveriilor la stările copilăriei, poetul (re)trăiește simțitor revederea locurilor maternale. Contactul imaginar cu realitatea este atât de puternic încât cititorul, la lectura poeziilor, devine un tot întreg cu ființa eului liric.

Fără exagerări, capacitatea de imaginație metafizică a lui Grigore Vieru este excepțională. Poetul nu doar că versifică în mod inedit misterele iluzorii ale copilăriei, ci are capacitatea de a se (re)transpune în diverse ipostaze ale ființei unui copil: a râde, a plânge, a se juca, a se bucura de frumusețea fenomenelor din natură, a se minuna, a emana îngrijorare ș.a. Aceasta i se datorează condiției esențiale pentru creare – „puritatea morală". După Marcel Luis Forhan, fără „puritatea morală" toate celelalte mijloace își pierd eficiența și pot deveni primejdioase, întorcându-se asupra autorului (Yram, 1998, p. 32). Rămâne să ne întrebăm dacă judecata artistică a poetului este o judecată liberă sau o judecată impusă de imposibilitatea de a se debarasa de trecut. După Fortan, judecata liberă atrage asupra autorului ei repercusiuni pe care el singur le va rectifica atunci când le va înțelege reacțiunile dureroase, cea de-a doua provoacă inhibare, un blocaj general în mecanismul eforturilor necesare stabilirii unui echilibru mai apropiat evoluției sale psihologice (*ibidem*, p. 87). Ideile lui Fortan ne ajută să înțelegem faptul că Vieru nu este un „prizonier" al reveriilor proprii, ci, fără îndoială, un poet care își „alimentează" din albia copilăriei parcursul estetic al creației sale.

Evadând din „temnițele” proprii ale labirinturilor spirituale, poetizarea copilăriei vierene se identifică cu o „căutare de sine”. Pe de altă parte, copilăria i-a marcat poetului întreaga ființă, felul de a fi și de a gândi. În viziunea lui Ilie Cioară, mintea noastră cunoscătoare este și rămâne în continuare prizoniera timpului și spațiului care i-au modelat și condiționat înfățișarea (Cioară, 1994, p. 110). Nu putem nega evenimentele istorice care au lăsat o amprentă cicatrizantă în copilăria lui Vieru: despărțirea dramatică de tata, ororile războiului, foametea, exilul macabru, deportările comuniste și constrângerea ideologică ce a mutilat ființa basarabeană. Aceste adeveriri uluitoare, infiltrate adânc în „țesutul” poetic, au creat din poezia viereană, indiscutabil, un „instrument” terapeutic pentru cititorii de toate vârstele.

Atașamentul patern al poetului față de cititor, în mod special față de cel mic, poate fi justificat prin faptul că poetul încearcă să recupereze lucrurile și stările de care a fost lipsit personal în copilărie. Urmărit în permanență de „umbra” singurătății, Vieru oferă cititorului tot ce are mai sfânt, fără niciun regret, oferindu-se și pe sine în numele idealului măreț. După Ilie Cioară, factorul răspunzător de crearea atașamentului e starea de însingurare pe care nu o acceptăm și nici nu încercăm să o înțelegem (*ibidem*, p. 118). Teoreticianul mai consemnează că, atunci când suntem singuri, ne simțim goi, neimportanți și vrem neapărat să umplem acest vid cu ceva ce apreciem noi, ce merită (*ibidem*, p. 118). Or, Vieru vrea ca copiii acestui popor să nu fie despărțiți de brațele părintești; să nu existe război și vărsare de sânge, prigoană împotriva frăției și iubire nefariseică; să fie neamul unit, la vatra căsuței de humă ș.a. Poetul înțelege ideea că pentru a fi „acceptat”, poezia trebuie să reprezinte o confesiune plauzibilă, sinceră, autentică, ca să-l poată convinge pe cititorul adult spre (re) educarea viziunii asupra vieții, spre (re)întoarcerea la tradiție și la conviețuire fraternă. De aceea, în poezioarele vierene consacrate publicului juvenil este reliefată ideea stării de bine, iar în poetica pentru adulți – predilecția pentru valorile moral-spirituale.

Este de menționat faptul că poezia lui Vieru se încadrează pe deplin pe dimensiunea temporală a anteriorității. Pe de o parte, poetul ne inițiază într-o mărturisire confesivă a cărei martor ocular s-a dovedit a fi. Pe de altă parte, predilecția pentru timpul trecut demonstrează confluența organică cu izvoarele strămoșești. În cazul poetului, proiectarea artistică a trecutului nu înseamnă ruperea de actualitate, ci mai degrabă esențializarea primordialității. În condițiile în care timpul este determinat de principiul ireversibilității, pentru a-și umple golul psihologic, Vieru plăsmuiește o poezie în care sacralizează „ADN-ul” străbun. Poetizarea tradiționalului este strâns legată de circumstanțele maturității sale: jocul desculț pe miriștea satului, brazdele dealului, mirosul sfeclei de zahăr, împrietenirea cu animalele domestice ș.a.

În poezia viereană întrevedem varierea timpului psihic. Spre deosebire de particularitățile timpului fizic, care „se îndreaptă spre veșnicie” (*ibidem*, p. 358) și este iremediabil pentru ființa umană, timpul psihic este un produs al gândirii individuale, deci e limitat de dimensiunile fiecărui ins în parte (*ibidem*, p. 358). Vieru își începe activitatea poetică cu poezia pentru copii, ca mai apoi, în maturitatea deplină, să caute (re)întoarcerea spre coordonatele inițiale. Ființa copilului este fragilă și vulnerabilă în fața prezentului. Realitatea înconjurătoare pune la îndoială siguranța inocenței copilărești. Întoarcerea „astrală” în copilărie îl ajută pe Vieru să descopere posibilități de anticipare a eșecului pe plan intern și extern, care ar amenința puritatea lăuntrică a individualității imature. Reeducarea responsabilității și a autocontrolului moral se pune în sarcina „organizării” circumspecte a versificării formative. Cu alte cuvinte, „timpul” vierean caută să-l reorienteze pe cititor spre însușirea rosturilor fundamentale și redobândirea armoniei edenice.

Exegetul Mihai Cimpoi vede în copilăria viereană un tot întreg. În viziunea sa, copilăria este, la Grigore Vieru, însăși copilăria universului, clădit pe maternitate, natura respiră aerul pur al genezei și e pătrunsă de irizările blagienei lumini dintâi, ale luminii din lumină (Cimpoi, 2009, p. 7). Lumina comportă multiple valențe stilistice în creația viereană. În poezia pentru cei mici, lumina e transfigurată artistic prin intermediul soarelui și a corpurilor luminiscente: luna, stelele, razele ș.a., pe când în poezia pentru cititorul adult, lumina capătă nuanțe providențiale. Prin lumină se înțelege puterea rațiunii umane, contactul cu Divinitatea sau semnul desăvârșirii spirituale. La drept vorbind, lumina poeziei vierene, în general a poeticii basarabene șaizeciste, iese de sub tiparul valențelor propagate de literatura „moldovenească” sovietică. Prin lumină, poeții (re)cheamă cititorul spre deșteptare națională, or, populația subjugată de URSS era obligată să iubească nu lumea, cum se spunea în lozinci, ci URSS-ul, „bastionul păcii”, locul de unde venea „lumina” (…), ci devotamentul față de „sovietici” (Pop, 2014, p. 78). Pe de altă parte, creația viereană se identifică, ca fenomen artistic, cu o irupere luminiscentă prin care s-a reușit topirea „aisbergului” proletcultist. „Lumina” lui Vieru a readus dimensiunea lirismului în poezia postbelică care a stagnat în timp, reușind să o reanimeze și să o reîntoarcă spre matca identității sale, în firea comuniunii cu Dumnezeu: „Învredniceşte-ne, Doamne, / Să ne păzim noi / Pe calea credinței, / A slavei Tale / Și-a mântuirii. / Cu duh stăpânitor / Scoate Țara / Din înstrăinarea Țării / Căci nu mai sunt atâția români / Cât pământ minunat avem! Și binecuvântează pacea! / Pacea care-a desprins / Limba războinicilor cruzi. / Amin!” (*Lumina vine din cer*). Mai mult, pe baza motivului luminii, Grigore Vieru plăsmuiește o culegere de poeme inedite – „Floarea de lumină”, prin intermediul căreia invocă destinul crucial al basarabenilor care cred cu-adevărat că „Hristos veni-va pe pământ” și le va face dreptate: „El îmi este

dragostea / Din copilăria mea, / Floare de lumină, / De lumină lină / Din a cerului grădină" (*Floare de lumină*).

Un alt motiv al reîntoarcerii lui Vieru în copilărie, credem că, este „chemarea" apei aborigene. Apa, alături de lumină, este substanța originii, semnul primordialității și al germinării de la *Facerea lumii*. Ea simbolizează inteligența divină, viața, nemurirea, reprezentând un mijloc de purificare, de vindecare sau de renaștere (Sibișteanu, 2004, p. 95). În poezia viereană apa comportă semnificații artistice complexe. În poezioarele pentru publicul juvenil, apa este sugerată prin intermediul ploii, rouăi, izvoarelor și al curcubeului miraculos. De cealaltă parte, lirica viereană pentru adulți evocă metamorfozele apei în raport cu suferința umană și cu imposibilitatea de a ieși de sub pecetea interdicțiilor mitice. Apa, care este purificatoare, se identifică cu lacrima maternă, cu izvoarele din preajma satului și cu roua dorului. Poetizarea apei e un semn al mioritizării imaginii rurale: „Scăldat de-o apă de vioară / Curată ca lacrima / Încălzit iarna la pieptul / A trei păduri de stejari / Răcorit vara de frunza lor / De umbra prelungă a munților / Cu izvoare adânci pe vale…" (*Satul meu*).

Sub semnul artisticului, apele la Vieru sunt umanizate. Ele participă în aventura jocurilor copilărești, „ostenesc" în ideea perpetuării sevelor folclorice, totodată caută să-l reîntoarcă pe om spre filonul patriarhalității. În același rând de idei, apele au puteri vindecătoare, „alimentând" sufletul omenesc cu vigoare și izbândă asupra patimilor lăuntrice. În viziunea lui Nicolae Bucur, contactul cu apa comportă totdeauna o regenerare: pe de o parte, pentru că disoluția este urmată de o *nouă naștere*, pe de altă parte, pentru că imersiunea fertilizează și amplifică potențialul vieții (Bucur, 2008, p. 308). La Vieru susurul izvorului din satul natal – „mierea lui Dumnezeu" – străbate limitele distanței și ale timpului, ca să recheme spre reîntregirea cu locurile copilăriei și ogoarele ereditare: „Să cresc tot în bucurii / Mă bate un gând mereu / Să mă-ntorc în satul meu! / Măcar șapte-opt copii / Și vreo sută să botez, / Altfel de ce mai trăiesc!" (*Lăsai apă de izvor*). Pentru poet, apele satului natal reprezintă o apă „vie" prin care s-a încreștinat omenirea. Sfântă și regenerabilă pentru trup și suflet, apele rurale au sfințit brazdele gliei: „Plugarii/ se stropesc cu apă pe față / și trupul lor se luminează / ca o fremătătoare dimineață" (*Apă vie*).

Credem, cu siguranță, că fenomenul artistic al rememorării infantile, atestat vădit în creația lui Grigore Vieru, scoate în lumină „tentative" consternante de reînviere a trecutului îndepărtat. Infiltrată adânc în palierele subconștientului uman, intimitatea copilărească „magmatizează" simțitor de-a lungul vieții, pentru a erupe din opreliștea reveriilor spre realitate și materializare. Istoricul Boia Lucian e de părere că multitudinea reînvierilor trecutului oferă un argument suficient pentru incapacitatea noastră de a-l reînvia cu adevărat (Boia, 1998, p. 15). Înțelegând prin conceptul de *trecut* un echivalent al istoriei, teoreticianul

crede că istoria nu este realitate, ci reprezentare, condiția ei fiind cea a imaginii (*ibidem*, p. 15). Această constatare ne ajută că înțelegem semnificațiile majore ale imagisticii vierene și modul prin care poetul restabilește estetic cronografia autobiografică.

Să recunoaștem faptul că proiectarea artistică a copilăriei nu este la Vieru o simplă manipulare prin imagine. În viziunea lui Mihai Cimpoi, imaginile vierene sunt luminate brusc de gânduri adânci și de viziune (Cimpoi, 1968, p. 18). Exegetul relevă faptul că în poeziile vierene pentru copii gândul este comunicat prin mijlocirea unor desene memorabile, prin trăsături particulare ale obiectului, accentuate puternic, sau prin punerea lor în contrast (*ibidem*, p. 23). Poetul recurge la cromatica culorilor calde, care, îmbinate armonios cu un registru vast de diminutive, redau o stare de beatitudine, condiție ce garantează siguranța emoțională a copilul-cititor și *copilul din sine*: „Foaie verde, foaie-albastră, / Drag mi-e soarele de sus, / Că-ndulcește glia noastră / Și e harnic de nespus" (*Floare-albastră*). Galben e soarele *bălai*, lumina și spicul de grâu, vara… Prin intermediul galbenului este sugerată proprietatea căldurii și a strălucirii corpurilor cerești. Verde e primăvara, firul de iarbă, frunza, dealul, codru, colinele… Roșu e mărul, toamna cea bogată, amurgul și murele coapte… Limpede e roua, izvorul și lacrima mamei. Curcubeul e colorat și vărgat, anotimpurile sunt impresionante, iar prin albul mistic poetul transfigurează artistic dimensiunea păcii, bătrânețea mamei, liniștea și efemeritatea. Până și imaginea pământului, a brazdelor și a țărânei este sugerată printr-o imagine lirică îmbietoare, fără ca versul vierean să fie afectat de gravitatea culorilor inerte. În aserțiunea lui Mihai Cimpoi, începând cu „Muzicuțe" (1958), culoarea e din ce în ce mai frecvent invocată cu titlu dezideratiV: roșu, galben, albastru, verde (Cimpoi, 1985, p. 105).

La drept vorbind, poezia viereană se prezintă ca „o baladă despre timp și despre sine" (*ibidem*, p. 11). Orientarea spre baladesc este o condiție indispensabilă a legăturii organice cu germenele folcloric. Poezia capătă nuanțe de rit, abundă în semnificații arhetipale, metaforicul transformă miniaturile poetului în adevărate „peisaje sufletești" (*ibidem*, p. 117). Pentru a se proiecta astral în dimensiunile trecutului, Vieru inițiază practica ludicului. Prin joc are loc metamorfoza vârstelor, coborârea în spațiul copilăriei, spre arealul formelor vii. Imaginarul este depășit de expresia fantasmagoricului, iar formulele poetice cultivă fantezia și efectul mirării în individualitatea cititorului mic. După Mihai Cimpoi, jocul este o anticipare, o transformare și o asimilare a realului în cadrul unei anumite logici instituitoare de ordine acauzală (*ibidem*, p. 97). La Vieru, în mod particular, jocurile copilului pornesc din cauzele singurătății, ca o necesitate a debarasării de aprehensiune. Treptat, copilul caută să-i înroleze în aventura jocului pe cei care-l înconjoară, atât membrii din familie, obiecte de natură statică, cât și vietăți necuvântătoare. Jocul la Vieru nu e o formă de distracție, este o activitate ingenuă

prin care se valorifică inocența copilului, capacitățile sale extrasenzoriale prin care întruchipează un „om deplin” (*ibidem*, p. 98). Pe de altă parte, jocurile mărturisesc bucuria copilăriei care este vremelnică: „Copilărie: bucurie, / Dăunăzi parcă ne-am jucat, / Copilărie: poezie, / Mai ieri în scrânciob noi ne-am dat, / Copilărie: păpădie, / Ce grabnic vremea te-a suflat!” (*Copilărie*).

Indiscutabil, dincolo de iluzia vitalității pe care poetul o sugerează artistic, copilăria la Vieru nu reprezintă doar o înșiruire de evocări personale sau colective, ea reprezintă o „lume originară, reală, un *heimat* bine localizat” (*ibidem*, p. 121), un univers al sensibilității absolute în care coexistă naivitatea puerilă și pornirile interioare spre comuniunea cu universalitatea. Prin intermediul acestei „oaze luminoase a spiritului” (Roibu, 1991, p. 62) poetul ne (re) cheamă în lumea valorilor, dimensiuni ale spiritualității de care este lipsită, spre marea noastră dramă, societatea (post)contemporană.

În concluzie, predilecția lui Grigore Vieru pentru poezia despre (și pentru) copii este o mărturie convingătoare a unui atașament intens pentru trecut și pentru (re)întoarcerea în universul pierdut al copilăriei sale. Reîntoarcerea metafizică în trecutul îndepărtat înseamnă revenirea la tradiție și la izvoarele ereditare. Este o modalitate prin care poetul încearcă să-și recupereze golurile interioare, să-și atenueze dorurile infantile, revenind, sub semnul imaginarului, în albia primordiilor. Cu alte cuvinte, căutarea copilăriei la Vieru înseamnă „căutarea de sine”. Lumea copilăriei vierene reprezintă un tărâm al candorilor, un paradis al coexistenței armonioase a copilului și tuturor viețuitoarelor și formelor pământene, reale și supranaturale, care-l ghidează spre descoperirea rosturilor umane. Poetizarea lumii infantile și a misterului juvenil îl ajută pe poet să-și tămăduiască rănile mistuitoare ce i-au marcat covârșitor destinul. Pe de altă parte, Vieru silește, apelând la soare, ploaie, curcubeu, frunză, floare și spic, să reeduce în subconștientul cititorului nevoia de conviețuire acortă cu natura după legitățile strămoșești. Imaginea trecutului este sugerată artistic prin expresii revelatoare, poezia viereană identificându-se cu o confesiune lipsită de artificial și miniaturi inerte.

Referințe bibliografice:

1. BOIA, L. *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune.* București: Humanitas, 1998.

2. BUCUR, N. *Simbolistica apei. Apa generatoare de viață, apa generatoare de moarte.* În: *Angvstia*, nr. 12, 2008, p. 303-310.

3. CIMPOI, M. *Întoarcerea la izvoare.* Chișinău: Literatura artistică, 1985.

4. CIMPOI, M. *Mirajul copilăriei.* Chișinău: Lumina, 1968.

5. CIMPOI, M. *Poezia originilor.* În: *Akademos*. *Revistă de știință, inovare, cultură și artă*, nr. 4(15), 2009, p. 7-10.

6. CIOARĂ, I. *O călăuză astrală. Ferestre spre infinit.* București: Editura All, 1994.
7. DAN, G. *Ecluza astrală.* Deva, Hunedoara: Editura Vultur ZM, 2002.
8. MONTESSORI, M. *Copilul, ființă divină dar neînțeleasă.* Trad. Ilie Șulea-Firu. București: Centrul de Educație și Dezvoltarea Creativității, 1991.
9. POP, I.-A. *Istoria, adevărul și miturile: note de lectură.* Ed. a 2-a. București: Editura Enciclopedică, 2014.
10. ROIBU, N. *Focul din verb. (Scriitori prezenți la radio național sau o istorie subiectivă a literaturii).* Chișinău: Editura Hyperion, 1991.
11. SIBIȘTEANU, L. L. *Apa – element primordial și simbolurile ei în religii.* În: *Zargidava.* Revistă de istorie, nr. 3, 2004, p. 90-101.
12. YRAM. *Secretele lumilor astrale.* Editura Shambala, 1998.

Notă: Articol elaborat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.01 *Valorificarea științifică a patrimoniului lingvistic național în contextul integrării europene.*